

JUGOSLOVENSKO ENTOMOLOŠKO DRUŠTVO
MAKEDONSKO ENTOMOLOŠKO DRUŠTVO

XVII SKUP ENTOMOLOGA
JUGOSLAVIJE

D O J R A N

4. — 8. oktobra, 1987

Matija FRANKOVIĆ
Roland JUREČIĆ
Zavod za animalnu fiziologiju
Prirodno-matematički fakultet
Zagreb

UVJETOVANOST INICIJACIJE I TRAJANJA SPERMATOGENEZE
KOD VRSTE *BRACHYTRON HAFNIENSE* MÜLL. (ODONATA, AESCHNIDAE)
NJEZINOM BIOLOGIJOM

R e z i m e

Uopćeno gledajući spermatogeneza se kod *Odonata* odvija kroz gotovo cijeli život odrasle jedinke. Vrsta *Brachytron hafniense* Müll., čini se, za sada predstavlja jedinu iznimku od toga pravila.

Slika diobenog ciklusa mlade, netom presvučene jedinke ove vrste podsjeća na središnji-završni dio spermatogeneze kod imaga ostalih *Odonata*. Tako u gonadama ove vrste nalazimo različite stadije spermatogeneze, od mitotskih stadija do zrelih spermija. Kod starijih imaga koje smo lovili nikada nismo uočili (što se slaže i sa literaturnim podacima) niti jedan stadij diobe u gonadama, a vrlo često tkivo gonada takvih jedinki pokazuje znakove degeneracije. Kod starih imaga u gonadama nisu nadjeni čak niti spermiji, već je tkivo gonada potpuno degeneriralo.

Razlozi takvom obliku spermatogenetske aktivnosti leže možda upravo u biologiji vrste. *B. hafniense*, jedina evropska vrsta roda *Brachytron*, spada u vrlo rane vrste naše odonatne faune, sa vrlo kratkim periodom leta koji traje od sredine travnja do sredine svibnja. Česta je vrsta ali s malim populacijama.

Iz dobivenih rezultata zaključeno je da je u odraslim jedinkama ove vrste znatno skraćenje i ubrzanje procesa spermatogeneze vjerojatno uvjetovano kratkim periodom leta i malom brojnošću jedinki u populacijama, odnosno da je proces formiranja i sazrijevanja gameta, osim genetički, uvjetovan i samom biologijom vrste.